

Jaarverslag 2020

8 april 2021

Deel 1: Verslag van werkzaamheden

Deel 2: Jaarrekening

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Deel 1: Verslag van werkzaamheden	5
1 Het jaar 2020 in een notendop	6
2 Toelichting op werkzaamheden in 2020	6
2.1 Gepubliceerde onderzoeken	7
2.2 Werk in uitvoering	10
2.3 Andere werkzaamheden	12
3 Wat hebben we bereikt in 2020?	14
3.1 Aansluiting bij voorkeuren PS	14
3.2 Doorwerking in besluitvorming en uitvoering	14
3.3 Aandacht in de media	16
4 Kosten van de rekenkamer in 2020	17
5 Onze organisatie in 2020	17
Deel 2: Jaarrekening 2020, inclusief controleverklaring	19

Voorwoord

In een jaar getekend door de Covid-19 pandemie en daarbij horende maatregelen, heeft de Zuidelijke Rekenkamer in 2020 haar werkzaamheden zo goed als onverkort kunnen voortzetten. Momenten van interactie intern en extern op locatie waren minder goed mogelijk en hebben we gemist, maar het werkprogramma voor 2020 is desondanks volledig tot realisatie gekomen. De onderzoeken fabriekscomplex Meerssen (provincie Limburg), Kaders tellen (provincie Noord-Brabant) en Inzet oud-politici (Limburg) zijn in de eerste helft van 2020 gepubliceerd. Daarnaast zijn de onderzoeken Vergunningverlening, toezicht en handhaving (Noord-Brabant) en de verkenning naar de Omgevingswet (provincie Limburg) tot afronding gekomen en in de tweede helft van 2020 gepubliceerd. Tot slot is het verkennend onderzoek Kaders tellen voor Limburg afgerond, zij het dat dit onderzoek net over de jaargrens in januari 2021 is gepubliceerd. In het verslag van werkzaamheden (deel 1) is een nadere inhoudelijke toelichting op de genoemde onderzoeken te vinden. De jaarrekening (deel 2) laat zien dat dit alles is gerealiseerd binnen de geldende financiële kaders.

We hebben op prijs gesteld de momenten van interactie met de programmaraad en beide Staten, grotendeels digitaal, in enkele gevallen op locatie. Daarbij is het gelukt om de onderlinge informele contacten met programmaraad en griffies te intensiveren, belangrijk voor goede keuzes in onderzoek en de goede landing daarvan. Dit heeft (o.a.) geleid tot de keuze om onderzoek te gaan doen naar het gevoerde beleid rond verkeersveiligheid (Noord-Brabant), dat in de tweede helft van 2020 tot uitvoering is gekomen. Later dat najaar is ook een start gemaakt met onderzoek naar Ruimte voor Ruimte (Noord-Brabant). Beide onderzoeken sluiten aan bij belangrijke maatschappelijke vraagstukken en opgaven, met de behoefte om het provinciale beleid voor Statenleden overzichtelijk en inzichtelijk te maken en hen handvatten te geven voor het goed invullen van hun kaderstellende en controlerende rol richting Gedeputeerde Staten (GS).

Naast de interactie met de programmaraad en beide Staten over specifieke onderzoeken, is in 2020 ook gereflecteerd op het functioneren van de rekenkamer zelf. Dit aan de hand van een uitgevoerde tussenevaluatie, ongeveer halverwege de strategische periode 2017-2022. De rekenkamer heeft de gesprekken met beide Staten in het kader van de tussenevaluatie als waardevol ervaren, met name waar het raakte aan de positionering van de rekenkamer in het duaal bestuur van Provinciale Staten (PS) en GS. Uit de gevoerde gesprekken maken wij op dat beide Staten de primaire focus van de rekenkamer op de positie en belangen van PS ondersteunen en ons aanmoedigen tot scherpere in de evaluatie van het door GS gevoerde beleid. Leerpunten uit de evaluatie hebben we ter harte genomen en al in 2020 weten te vertalen naar een aantal accentverschuivingen op inhoud (minder verkenning, meer evaluatie, balans tussen Noord-Brabant en Limburg) en werkwijzen (scherpere sturing op doorlooptijden en tussentijdse communicatie).

Wat door de Covid-19 pandemie in 2020 niet kon worden uitgevoerd, was het organiseren van een bijeenkomst in het kader van ons derde lustrum. Graag hadden we op onze nieuwe locatie op de campus van de Technische Universiteit Eindhoven onze belangrijkste stakeholders uit Limburg en Noord-Brabant ontvangen en ontmoet. Het was een mooie gelegenheid geweest stil te staan bij en vooruit te kijken naar belangrijke vraagstukken voor het openbaar bestuur in deze twee provincies.

De urgentie daarvan is door de Covid-19 pandemie alleen maar versterkt. De rekenkamer is ervan overtuigd dat daarbij hoort het blijven denken en werken aan zinnig, zuinig en zorgvuldig bestuur, ook na 2020.

Het jaarverslag is op 24 maart 2021 besproken met de Programmaraad en op 31 maart 2021 vastgesteld door het bestuur van de Zuidelijke Rekenkamer.

Prof. dr. M.J.M.(Marc) Vermeulen
Voorzitter

Dr. N.A.C. (Ard) Schilder
Directeur-secretaris

Deel 1: Verslag van werkzaamheden

1 Het jaar 2020 in een notendop

De prestaties die de rekenkamer in 2020 heeft geleverd betreffen de publicatie van drie reguliere rapporten en twee handreikingen (waarvan een met achtergronddocument). Ook een derde handreiking is afgerond, die echter net over de jaargrens heen is gepubliceerd (januari 2021).

Daarmee zijn alle in het werkprogramma 2020 geplande onderzoeken daadwerkelijk uitgevoerd.

Daarnaast zijn twee nieuwe onderzoeken in uitvoering genomen. Het totaalbeeld is als volgt:

Tabel 1 In 2020 uitgevoerde onderzoeken

In het werkprogramma 2020 geplande onderzoeken	Publicatie
Kaders tellen (Noord-Brabant)	Februari 2020
Fabriekscomplex Meerssen (verdiepend onderzoek, Limburg)	Maart 2020
Inzet oud-politici (Limburg)	Mei 2020
Omgevingswet (Limburg)	Juli 2020
VTH (Noord-Brabant)	November 2020
Kaders tellen (Limburg)	Januari 2021
Niet in het werkprogramma 2020 geplande onderzoeken	
Verkeersveiligheid (Noord-Brabant)	Verwacht april 2021
Ruimte voor Ruimte (Noord-Brabant)	Verwacht juli 2021
Jaarlijks terugkerende werkzaamheden	
Startnotities	
Monitoring potentieel nieuwe onderzoeken	
Nazorg afgeronde onderzoeken	
Jaarverslag 2020	
Begroting 2021	
Werkprogramma 2021	
Afstemming met programmaraad, griffies en provinciale organisaties	

Het onderzoek Verkeersveiligheid (Noord-Brabant) is op verzoek van Brabantse Statenleden opgestart (september 2020). Het onderzoek Ruimte voor Ruimte (Noord-Brabant) is op initiatief van het bestuur van de rekenkamer tot uitvoering gekomen (start november 2020).

2 Toelichting op werkzaamheden in 2020

In dit hoofdstuk lichten we de uitgevoerde onderzoeken en activiteiten van 2020 verder toe. We maken daarbij onderscheid naar:

- In 2020 gepubliceerde onderzoeken (paragraaf 2.1)
- Onderzoeken die eind 2020 nog in uitvoering waren (paragraaf 2.2)
- Overige werkzaamheden (paragraaf 2.3)

2.1 Gepubliceerde onderzoeken

Kaders tellen (Noord-Brabant)

Een belangrijke taak van Provinciale Staten (PS) is om kaders te stellen voor de uitvoering van beleid door Gedeputeerde Staten (GS). Deze kaders geven richting aan de uitvoering door GS en maken het mogelijk voor PS om te controleren of doelstellingen worden behaald. In de praktijk van het provinciaal bestuur is kaderstelling en controle daarop door PS echter niet altijd makkelijk. De uitvoering van beleid kent soms een lange doorlooptijd (tot wel meer dan 10-20 jaar), waardoor het niet altijd meer helder is welke kaders van toepassing zijn. Daarnaast geldt dat de moderne overheid steeds vaker beleid maakt en uitvoert in interactie met andere partijen (onderwijsinstellingen, bedrijven, maatschappelijke instellingen), wat de vraag oproept in hoeverre en op welk moment PS kunnen sturen op de vorming en uitvoering van beleid in dergelijke netwerken. Om de problematiek te verkennen en handvatten te bieden aan PS, heeft de rekenkamer onderzoek gedaan naar de werking van kaders in de provincie Noord-Brabant, met als casus het beleid en de uitvoering daarvan rond fotonica. Fotonica is een onderdeel van de Regio Deal Brainport Eindhoven en betreft een techniek voor microchips waarbij gebruik wordt gemaakt van lichtdeeltjes (fotonen) in plaats van elektronen. De rekenkamer heeft deze casus gekozen vanwege de netwerksamenwerking tussen wetenschap, bedrijven en overheid op dit terrein, met een oorsprong en duidelijke inbreng vanuit de provincie Noord-Brabant. Ook levert de provincie Noord-Brabant een substantiële financiële bijdrage aan fotonica en kennen de relevante (beleids-)kaders een lange doorlooptijd. In een achtergronddocument beschrijft de rekenkamer de werking van kaders in de casus fotonica. In een handreiking zijn de belangrijkste bevindingen en aandachtspunten voor PS samengevat. Overzicht krijgen in relevante kaders, richting geven aan netwerksamenwerking en goed omgaan met de spanning tussen ruimte laten en richting geven zijn de belangrijkste thema's die daaruit naar boven komen.

Fabriekscomplex Meerssen (Limburg)

De provincie Limburg is van eind 2008 tot september 2018 eigenaar geweest van een Fabriekscomplex in Meerssen. Het complex is in die periode verhuurd geweest aan respectievelijk Meerssen Papier en Marsna Paper, ondernemingen op het gebied van papierproductie. Begin 2019 bracht de Zuidelijke Rekenkamer een onderzoeksbrief uit naar aanleiding van een quickscan die was uitgevoerd op verzoek van Provinciale Staten. De quickscan gaf aanleiding tot een verdiepend onderzoek, op basis waarvan de rekenkamer nu een rapport van bevindingen en bestuurlijk rapport uitbrengt. Doelstellingen van de provincie om het fabriekscomplex aan te kopen en in eigendom te houden waren het behouden van werkgelegenheid, het bewaren van ambachtelijke papierproductie en realiseren van natuurdoelstellingen. De rekenkamer concludeert op basis van het uitgevoerde onderzoek dat deze doelstellingen maar zeer beperkt zijn gerealiseerd en dat ook de sturing op deze doelstellingen door de provincie beperkt is geweest. Het financieel rendement dat de provincie via de verhuur hoopte te bereiken, is in de praktijk veel lager uitgevallen. Dit vanwege in eerste instantie kleine kostenposten en vanaf 2016 door het naar boven komen van serieuze gebreken met betrekking tot de constructie en brandveiligheid. Vanaf 2017 heeft de provincie aangestuurd op het afstand doen van het fabriekscomplex. Na een langdurig verkooptraject heeft

dit uiteindelijk in september 2018 zijn beslag gekregen. De provincie verkeerde vanwege de gebleken gebreken aan het complex in een kwetsbare positie. De rekenkamer zet vraagtekens bij de wijze waarop de provincie in 2017 en 2018 is omgegaan in de rolverdeling met de RUD Zuid-Limburg en constateert dat het dossier ondanks de verkoop nog niet gesloten kan worden. Naast de constructieve kwesties loopt nog een klachtenprocedure bij de Europese Commissie voor mogelijke staatssteun, is er een doorlopende regeling met de ondernemer over financiële bijdragen van de provincie aan herstelwerkzaamheden en zijn er afspraken over de realisatie van natuurdoelstellingen. Op basis van het uitgevoerde onderzoek doet de rekenkamer in het bestuurlijk rapport aanbevelingen voor het versterken van sturing op provinciale doelen (inclusief strategisch risicomanagement), het uitgebreider afwegen van alternatieven voorafgaand aan besluitvorming, het actualiseren van het beleidskader en de uitvoering van het grondbedrijf en het zorgen voor een goede implementatie van afspraken met Marsna. De provincie geeft in haar bestuurlijke reactie op het rapport van de rekenkamer blijk van het voornemen een aantal door de rekenkamer aanbevolen verbeteringen door te willen voeren, zoals de doorontwikkeling van kernexpertises als grond en vastgoed beleid en concerncontrol. Ook de digitale dossiervorming en archivering wil de provincie professionaliseren. Mits ook daadwerkelijk doorgevoerd, verwacht de rekenkamer dat de aangekondigde maatregelen leiden tot verbetering ten aanzien van de sturing op en uitvoering van beleid.

Inzet oud-politici (Limburg)

De Zuidelijke Rekenkamer heeft onderzoek uitgevoerd naar de inzet van oud-politici door de provincie Limburg. Onderzoek door en berichtgeving in het NRC Handelsblad en Dagblad De Limburger over dit onderwerp hebben aanleiding gegeven tot maatschappelijke en politieke vragen over de transparantie en zorgvuldigheid van personele aanstellingen, voordrachten en benoemingen. Provinciale Staten hebben dit vertaald naar een unaniem verzoek tot onderzoek door de Zuidelijke Rekenkamer. Na afweging heeft het bestuur van de Zuidelijke Rekenkamer besloten het onderzoek uit te voeren, dat raakt aan de integriteit en het aanzien van het provinciaal bestuur. De rekenkamer heeft in haar onderzoek aandacht besteed aan de relevante landelijke en provinciale kaders, de naleving daarvan door de provincie Limburg en het feitelijk gedrag. Om de naleving en het feitelijk gedrag goed in beeld te krijgen, heeft de rekenkamer alle relevante dossiers (in totaal 56) meegenomen die hebben gespeeld in de periode maart 2015 – oktober 2019, met een verdieping op 8 geselecteerde dossiers. Naast documentonderzoek heeft de rekenkamer met 20 personen interviews gevoerd over de genoemde dossiers, waarin zo concreet mogelijke vragen over het doorlopen proces – van ontstaan van de vacature tot en met de evaluatie na afronding – zijn gesteld. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met landelijk opererende experts op het gebied van integriteit en heeft het bestuur van de rekenkamer een gesprek gevoerd met een vertegenwoordiging van GS.

1. Op basis van de bevindingen van het onderzoek, heeft de rekenkamer conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan die gericht zijn op de toekomst. Deze zijn samen te vatten tot vier hoofdpunten: De in Limburg geldende kaders zijn in het algemeen op orde en in lijn met wat landelijk en in andere provincies is vastgesteld. Met het beleidskader voor benoemingen loopt Limburg voorop. Opvallend verschil is het weglaten van de draaideurbepaling in de relevante gedragscodes, waarvan de rekenkamer aanbeveelt deze op te nemen.

2. De rekenkamer constateert dat bij de bestudeerde dossiers zaken vaak laat of zelfs pas achteraf in orde worden gebracht en de onderbouwing van afwijkingen/maatwerk relatief beperkt is. Dit komt de transparantie en zorgvuldigheid niet ten goede en roept vragen op over de werking van de kaders in de praktijk.
3. Integriteit leeft als thema binnen de provincie, maar de aansluiting van het beleid op de maatschappelijke beleving van integriteit in de samenleving is niet overtuigend. De beeldvorming inzake de relatie van het provinciebestuur Limburg en integriteit is hardnekkig en het is nodig dat deze beeldvorming wordt doorbroken. De schijn die handelingen en besluiten oproepen vormen een belangrijk en aanhoudend aandachtspunt voor de toekomst, met op grond van de Provinciewet een bijzondere rol voor de Commissaris van de Koning.
4. Provinciale Staten kunnen hun rol ten aanzien van integer handelen bij de inzet van oud-politici scherper oppakken. Dit door zowel binnen PS als met GS de wenselijke 'mores' uitgebreider te bespreken en de daaruit voortvloeiende 'moresprudentie' vast te leggen en te bewaken.

De volledige conclusies en aanbevelingen van de rekenkamer, met onderbouwing, zijn te vinden in het bestuurlijk rapport dat de rekenkamer heeft vastgesteld. De achterliggende bevindingen zijn opgenomen in het rapport van bevindingen. Ter inspiratie voor het blijvend voeren van het gesprek over integriteit binnen de provincie en daarbuiten heeft de rekenkamer een essay opgesteld over integriteit, dat gelijktijdig met het bestuurlijk rapport en rapport van bevindingen is gepubliceerd.

Omgevingswet (Limburg)

De provincie Limburg bereidt zich voor op de invoering van de Omgevingswet. Deze wet raakt het beleid en de plannen van de provincie op gebieden als ruimtelijke ordening, verkeer en vervoer, waterbeheer, natuurbeheer en milieubeheer. Ook heeft de wet invloed op de manier waarop de provincie deze plannen voorbereidt en uitvoert. Het bijbehorende nieuwe digitaal stelsel moet burgers, bedrijven en andere belanghebbenden beter inzicht geven in wat mogelijk is in de fysieke leefomgeving. De Zuidelijke Rekenkamer heeft zich verdiept in de stand van zaken in Limburg, met speciale aandacht voor de rol van Provinciale Staten (PS). Dit heeft geleid tot een publicatie over de "Omgevingswet in 7-voud" en bevat een beschrijving van de belangrijkste instrumenten voor de provincie en de organisatorische opgave. Per onderdeel gaat de publicatie in op aandachtspunten voor PS, passend bij hun rol om vooraf kaders te stellen en tijdens de uitvoering te controleren. Voor Statenleden vormen de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening belangrijke momenten om hun kaderstellende rol invulling te geven. Deze onderdelen zullen in het najaar van 2020 en begin 2021 wordt vastgesteld. Daarna is het zaak voor Statenleden de uitvoering te blijven volgen en het gebruik van de daarbij horende instrumenten: het opstellen van programma's, het verlenen van vergunningen en toezicht houden daarop, het nemen van projectbesluiten en geven van instructies. Ook controle op nieuwe werkwijzen en de invoering van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) in Limburg behoort tot de rol van Statenleden. De rekenkamer hoopt met de publicatie over de Omgevingswet de Limburgse Statenleden, die een aparte werkgroep hiervoor hebben opgericht, te ondersteunen in hun rol bij de invoering van de wet in hun eigen provincie.

VTH (Noord-Brabant)

Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) bij risicobedrijven is belangrijk. Risicobedrijven houden zich bezig met grootschalige productie, verwerking en/of opslag van gevaarlijke stoffen. Als er iets misgaat bij zulke bedrijven, zijn de maatschappelijke effecten op het gebied van gezondheid, milieu en/of financiën vaak groot. Sinds begin 2016 hebben provincies een grotere verantwoordelijkheid gekregen voor het toezicht op de risicobedrijven. Deze verantwoordelijkheid en het maatschappelijk belang van het onderwerp zijn aanleiding geweest voor de Zuidelijke Rekenkamer om onderzoek te doen naar VTH bij risicobedrijven door de provincie Noord-Brabant. Bijzondere aandacht is uitgegaan naar het Haven- en Industriegebied Moerdijk, waarvan de provincie medeaandeelhouder is. In Moerdijk bevinden zich 20 van de 79 risicobedrijven in de provincie en in het verleden hebben zich calamiteiten in het gebied voorgedaan (Brand Chemie-Pack 2011, explosie Shell 2014).

De belangrijkste conclusies van het onderzoek zijn:

1. VTH is omgeven door veel wettelijke vereisten, maar biedt ruimte voor provinciaal beleid
2. Processen rond VTH zijn in Noord-Brabant op orde, maar verbetering op onderdelen is nodig
3. De verbinding tussen VTH en inhoudelijke doelstellingen op het gebied van de leefomgeving is zwak
4. De informatievoorziening aan Provinciale Staten kan winnen aan duidelijkheid over de kwaliteit van VTH

De conclusies van de rekenkamer zijn gebaseerd op onderzoek dat is uitgevoerd in de periode februari – augustus 2020. In die periode zijn relevante documenten en dossiers onderzocht en zijn schriftelijke vragen gesteld aan en gesprekken gevoerd met medewerkers van de provincie Noord-Brabant, de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant, de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant, Waterschap Brabantse Delta, Havenbedrijf Moerdijk, de 20 risicobedrijven die zich op Moerdijk bevinden, de Inspectie Leefomgeving en Transport, de gemeente Moerdijk en een bewonersraad. De uitkomsten van het onderzoek zijn vastgelegd in een rapport van bevindingen en bestuurlijk rapport, die voor wederhoor zijn voorgelegd aan de provincie Noord-Brabant.

2.2 Werk in uitvoering

Verkeersveiligheid (Noord-Brabant)

Verkeersveiligheid is een belangrijk maatschappelijk thema. De impact van verkeersongelukken is groot. Helemaal als er verkeersslachtoffers bij vallen. Het gaat niet alleen gepaard met persoonlijk leed en emotionele schade, die niet in geld zijn uit te drukken, maar ook de maatschappelijke kosten zijn hoog. In Noord-Brabant, de provincie met het meest uitgebreide wegennetwerk van Nederland, blijkt de problematiek het meest hardnekkig. Dit is onder andere terug te zien in het aantal verkeersdoden. Brabant is de provincie met, in absolute zin, de meeste verkeersdoden. Ondanks genomen maatregelen, is dat aantal gestegen van 81 in 2013 tot 150 in 2018. De provincie Noord-Brabant heeft afgelopen jaren veel verschillende maatregelen genomen en er zijn ambitieuze doelen en plannen gesteld voor de komende jaren. De provincie heeft zich daarbij gecommitteerd aan een gezamenlijke visie en aanpak met andere provincies, uitgaande van een meer proactieve aanpak en landelijk geformuleerde ambities.

Vanwege het maatschappelijk belang en de maatschappelijke aandacht voor het onderwerp, besloot de Zuidelijke Rekenkamer het onderwerp te gaan onderzoeken. Dit mede naar aanleiding van een verzoek daartoe vanuit Provinciale Staten (PS). Met het onderzoek wil de rekenkamer PS inzicht geven in de doeltreffendheid en doelmatigheid van maatregelen gericht op het verbeteren van verkeersveiligheid en verminderen van verkeersslachtoffers in Noord-Brabant, in het bijzonder op provinciale wegen. De rekenkamer heeft het onderzoek uitgevoerd in de periode september – december 2020. Op basis van dit onderzoek wordt een rapport van bevindingen en bestuurlijk rapport geschreven, dat – na een proces van hoor en wederhoor – zal worden aangeboden aan Provinciale Staten en gepubliceerd. Dit zal naar verwachting in april 2021 zijn.

Ruimte voor Ruimte (Noord-Brabant)

Intensieve veehouderij en natuur staan in Nederland al enige decennia op gespannen voet met elkaar. Om dit op te lossen trekt de Rijksoverheid komende jaren 1,3 miljard euro uit om veehouderijen uit te kopen. Ook eind jaren '90 van de vorige eeuw zijn landelijke regelingen in het leven geroepen, gericht op beëindiging van veehouderijen en de sloop van bijbehorende gebouwen. Om sloopkosten terug te kunnen verdienen is afgesproken dat provincies extra woningen mogen bouwen in het buitengebied: de Ruimte voor Ruimte (RvR)-regeling. Noord-Brabant is een van de provincies waarvoor een RvR regeling tot stand is gekomen. De provincie heeft hierbij circa 166 miljoen euro aan sloopsubsidies uitgegeven. Voor de ontwikkeling en verkoop van RvR-woningen heeft de provincie in 2002 de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte (ORR) opgericht. De ORR is, tot 2032, verantwoordelijk voor de verkoop van de RvR-woningen. In 2006 is de RvR regeling in Noord-Brabant verbreed: voor nog eens circa 50 miljoen euro zijn militaire mobilisatiecomplexen en glastuinbouw gesaneerd (RvR-verbreed). De terugverdienopgave van RvR-verbreed, is ook bij de ORR belegd.

Sanering van intensieve veehouderij en regelingen daarvoor zijn anno 2021 nog steeds actueel, met nu 'stikstof' als belangrijkste vraagstuk. Naast de RvR regelingen zijn in Noord-Brabant ook andere sloop- of beëindigingsregelingen¹ in het leven geroepen die specifiek gericht zijn op de intensieve veehouderij. Het is waarschijnlijk dat ook in de toekomst zowel landelijk als in Noord-Brabant bestaande regelingen worden uitgebreid of nieuwe soortgelijke regelingen in het leven worden geroepen. Zo is de urgentie van de leegstand van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) de laatste jaren in een stroomversnelling geraakt. Bovenstaande geschiedenis en ontwikkelingen maken een evaluatie van de RvR-regelingen interessant en relevant. Het gaat om veel geld en belangrijke en actuele maatschappelijke doelstellingen. De rekenkamer voert het onderzoek naar de RvR regelingen in Noord-Brabant uit in de periode november 2020 – april 2021. Op basis van dit onderzoek wordt een rapport van bevindingen en bestuurlijk rapport geschreven, dat – na een proces van ambtelijk en bestuurlijk hoor en wederhoor – zal worden aangeboden aan Provinciale Staten en gepubliceerd. Dit zal naar verwachting in juni 2021 zijn.

2.3 Andere werkzaamheden

Naast de hiervoor aan bod gekomen onderzoeken hebben we in 2020 een breed scala aan andere organisatorische en inhoudelijke werkzaamheden verricht. Naast reguliere werkzaamheden rond bestuursvergaderingen, voortgangsoverleggen en planning- en control documenten betreffen dat onderstaande bijzondere werkzaamheden.

Organisatieontwikkeling

Voortbouwend op de vernieuwing in de samenstelling van het bureau in 2019, is in 2020 extra aandacht besteed aan persoonlijke ontwikkeling en teamontwikkeling. Dit heeft (o.a.) de vorm gekregen van coachingstrajecten en teamsessies, ondersteund door externe partijen en de provincie Noord-Brabant. Naast aandacht voor persoonlijke groei en goede onderlinge samenwerkingsrelaties, is in 2020 extra aandacht besteed aan de verdere actualisering en professionalisering van de bedrijfsvoering (waaronder personeelsbeleid, administratie, informatiebeheer en communicatie) en de aanscherping van projectmanagement.

Tussenevaluatie ZRK

De rekenkamer heeft bijdragen geleverd aan de tussenevaluatie van ZRK, die is uitgevoerd door bureau Berenschot. Leden van het bestuur en het bureau zijn geïnterviewd en na oplevering van het rapport heeft het bestuur deelgenomen aan bijeenkomsten met PS van beide provincies. Daarin is het debat gevoerd over de eigen rol en positie van de rekenkamer in het duale bestuur van GS en PS. Daarnaast zijn aanbevelingen gedaan over de onderwerpkeuze en werkprocessen.

De tussenevaluatie heeft geleid tot herbevestiging en op onderdelen aanscherping van de strategische agenda 2017-2022. Punten waarvan de rekenkamer heeft aangegeven met beide Staten en griffies aan te willen werken zijn:

- Het goed vormgeven van het politiek-bestuurlijk samenspel met beide provincies en zorgen voor een goede landing van rekenkamerrapporten.
- Het op gang brengen van (het nu nog vaak beperkte) debat naar aanleiding van de Statenvoorstellen bij de rapporten van de rekenkamer.
- Komende jaren het accent leggen op evaluatieonderzoeken, gericht op de realisatie van inhoudelijke doelstellingen.
- De balans tussen onderzoeken voor Noord-Brabant en Limburg scherp voor ogen houden.
- Scherp zijn op de doorlooptijden van het eigen onderzoek en de eigen deadlines.
- Het frequenter communiceren over de voortgang van onderzoeken en planning van oplevering/presentatie.

In 2020 is voor een deel al invulling gegeven aan deze aanbevelingen, zoals het anders vormgeven van het proces van behandeling in Staten van rekenkamerrapporten, het opstellen van een werkprogramma voor 2021 met evaluatieonderzoeken, voorrang voor onderzoeken voor Noord-Brabant, scherper projectmanagement en het uitbrengen van een eerste nieuwsbrief eind 2020.

Op een aantal punten heeft de rekenkamer gewezen op enkele inhoudelijke denkfouten in het rapport van de tussenevaluatie, waarin zij zich gesteund voelt door beide Staten op basis van de gevoerde gesprekken:

- *Rekenkameronderzoek primair als instrument voor PS:* Met GS is een goede werkrelatie van belang, maar het behoort niet tot de primaire taak van de rekenkamer om veel gewicht toe te kennen aan voorkeuren en opvattingen van GS en de ambtelijke organisatie. Deze laatste krijgen in het rapport van de tussenevaluatie relatief veel aandacht.
- *Politieke sensitiviteit:* In het verlengde van voorgaand punt, stemt de rekenkamer regelmatig af met de Programmaraad en toont zij zich gevoelig voor voorkeuren en verzoeken van PS. Dit geldt voor het jaarlijkse werkprogramma van de rekenkamer en de besluiten om in te gaan op tussentijdse verzoeken vanuit PS. Deze kanalen zijn een waarborg voor het aansluiten bij de politieke actualiteit en prioriteit, niet de mate waarin GS de keuze voor onderwerpen waardeert.
- *Doorwerking:* Hier geldt dat van belang is te kijken naar de besluitvorming in PS omtrent aanbevelingen van rekenkamerrapporten en de lange termijn doorwerking daarvan. Het rapport van de tussenevaluatie is kritisch over de doorwerking van rekenkamerrapporten, maar laat zien (fact sheets) dat de aanbevelingen van de rekenkamer vaak worden overgenomen door PS. Daarnaast ziet de rekenkamer ook doorwerking in zaken als aanpassingen in organisatie (capaciteit) en begrotingen (uitgaven). Aan dit laatste besteedt het rapport weinig aandacht.

3 Wat hebben we bereikt in 2020?

De Zuidelijke Rekenkamer heeft als taak het vergroten van de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het provinciale bestuur in zowel Limburg als Noord-Brabant. Deze taak is geborgd in de provinciewet en leidraad voor de rekenkamer in het beoordelen van de eigen effectiviteit. In lijn met de wettelijke taak is de rekenkamer daarbij gericht op het versterken van de kaderstellende en controlerende rol van Provinciale Staten.

3.1 Aansluiting bij voorkeuren PS

Een maatstaf voor de eigen effectiviteit is of de onderwerpen die de rekenkamer kiest gedragen worden door Provinciale Staten en hen ondersteunen in de uitvoering van hun rol. De programmaraad is hiervoor een belangrijk instrument. Met de programmaraad bespreekt de rekenkamer zowel de onderwerpen die worden aangedragen door beide Staten als de invulling van de onderwerpen die op initiatief van de rekenkamer zelf zijn gekozen. Bij een groot deel van de onderzoeken die in 2020 zijn uitgevoerd, hebben voorkeuren van PS Limburg of Noord-Brabant een belangrijke rol gespeeld:

- De onderzoeken “Kaders tellen” (verkennd onderzoek voor zowel Noord-Brabant als Limburg) komen voort uit een gedachteswisseling die eerder heeft plaatsgevonden met de programmaraad.
- Het onderzoek naar het fabriekscomplex in Meerssen was een verdieping op een eerdere quickscan die op verzoek van PS Limburg is opgepakt.
- Het onderzoek naar de inzet van oud-politici is op (unaniem) verzoek van PS Limburg uitgevoerd door de rekenkamer.
- Het verkennd onderzoek Omgevingswet (Limburg) is ontstaan uit een eerdere gedachteswisseling met de voormalig Limburgse programmaraadleden en bij de aanvang besproken met de Statenwerkgroep Omgevingswet van de provincie Limburg.

In 2020 heeft de rekenkamer in zowel de vergaderingen als informele contacten gesproken over de onderwerpkeuze voor nieuwe onderzoeken. Dit heeft geleid tot het uitvoeren van onderzoek naar verkeersveiligheid in Noord-Brabant, dat op verzoek van Brabantse programmaraadleden is opgestart. Daarnaast hebben zowel Brabantse als Limburgse Statenleden via de programmaraad hun voorkeuren ingebracht voor het werkprogramma van de rekenkamer voor 2021. Dat heeft geleid tot de keuze om in het programma op te nemen een onderzoek naar de realisatie van natuurdoelstellingen, met als casus de Peelvenen.

3.2 Doorwerking in besluitvorming en uitvoering

Een andere graadmeter voor de effectiviteit van de rekenkamer is hoe de uitkomsten van de onderzoeken worden besproken in de Staten en de conclusies en aanbevelingen van de rekenkamer worden overgenomen in de besluitvorming en de uitvoering van beide provincies. In onderstaand overzicht is opgenomen hoe de behandeling van de onderzoeken heeft plaatsgevonden en – voor zover van toepassing - welke besluiten zijn genomen t.a.v. de conclusies en aanbevelingen van de rekenkamer.

Tabel 2 Behandeling en doorwerking onderzoeken

Onderzoek	Behandeling in PS	Doorwerking
Kaders tellen (Noord-Brabant)	<ul style="list-style-type: none"> - 6 november 2020: Presentatie en bespreking handreiking en achtergronddocument met commissie Sturen en Verantwoorden 	Uitkomsten zijn meegenomen in traject "Sturen met kaders" van de commissie
Fabriekscampus Meerssen	<ul style="list-style-type: none"> - 6 maart 2020: Presentatie in commissie Financiën, Economische Zaken en Bestuur (FEB) - 8 mei 2020: Behandeling in de commissie FEB - 19 juni 2020: Behandeling in PS, inclusief indiening twee moties 	<p>Conclusies en aanbevelingen overgenomen door PS en GS. Nieuwe nota grondbeleid van GS</p> <p>Actualisering nota Sturing in Samenwerking</p> <p>Mandaat over besluitvorming terug bij RUD Zuid-Limburg</p>
Inzet oud-politici (Limburg)	<ul style="list-style-type: none"> - 5 juni 2020: Informele presentatie in commissie Integriteit - 4 september 2020: Presentatie en behandeling in commissie FEB - 2 oktober 2020: Behandeling en besluitvorming in PS 	<p>Conclusies en aanbevelingen overgenomen door PS en GS. Aanpassing gedragscode integriteit voor GS</p> <p>Uitkomsten besproken met ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.</p>
Omgevingswet (Limburg)	<ul style="list-style-type: none"> - 7 september 2020: Presentatie in Statenwerkgroep Omgevingswet 	Uitkomsten door Statenleden benut in vervolgtraject Omgevingswet
VTH (Noord-Brabant)	<ul style="list-style-type: none"> - 27 november 2020: Bespreking in themabijeenkomst met PS - 26 februari 2021: Behandeling en besluitvorming in PS 	

Ook was er in 2020 doorwerking van voor 2020 gepubliceerde rekenkameronderzoeken. Zo stelden bijvoorbeeld PS Noord-Brabant in mei 2020 mede naar aanleiding van ons onderzoek Informatieveiligheid de *Datavisie Provincie Noord-Brabant 2020-2025* op.

3.3 Aandacht in de media

Een laatste graadmeter voor de effectiviteit van de rekenkamer betreft de aandacht die er is in de media voor het werk van de rekenkamer. Dit als graadmeter voor hoe een onderwerp maatschappelijk leeft en aandacht krijgt. Onderstaand een overzicht van de berichten die in 2020 zijn verschenen in Brabantse en Limburgse media over de onderzoeken van de rekenkamer:

Datum	Onderzoek	Hyperlink artikel
6-1-2020	Inzet oud-politici	https://www.1limburg.nl/onderzoek-naar-provincieklussen-oud-politici-vertraagd
13-2-2020	Inzet oud-politici	https://www.limburger.nl/cnt/dmf20200213_00147508/provincie-snijdt-in-inhuren-klusjesmannen-na-kritiek-minister
13-2-2020	Inzet oud-politici	https://nos.nl/artikel/2322910-limburg-stopt-met-inhuren-van-oud-politici-na-kritiek-minister.html
13-2-2020	Inzet oud-politici	https://www.nrc.nl/nieuws/2020/02/13/limburg-ontslaat-klussende-oud-politici-a3990392
13-2-2020	Inzet oud-politici	https://www.1limburg.nl/provincie-breekt-met-bijklussende-ex-politici
14-2-2020	Inzet oud-politici	https://www.limburger.nl/cnt/dmf20200214_00147718/het-zou-de-provinciesieren-als-er-een-groot-mea-culpa-komt-voor-het-inzetten-van-klusjesmannen
14-2-2020	Inzet oud-politici	https://www.binnenlandsbestuur.nl/ambtenaar-en-carriere/nieuws/limburg-ontdoet-zich-van-bijklussende-oud.12320204.lynkx
4-3-2020	Fabriekscomplex Meerssen	https://www.limburger.nl/cnt/dmf20200303_00150213/papierfabriek-van-banenmotor-tot-bodemloze-put
3-3-2020	Fabriekscomplex Meerssen	https://www.1limburg.nl/rekenkamer-aankoop-papierfabriek-meerssen-geen-succes
2-4-2020	Inzet oud-politici	https://www.binnenlandsbestuur.nl/ambtenaar-en-carriere/nieuws/maastricht-moet-integriteitsmeldpunt-externen.12810697.lynkx
11-5-2020	Fabriekscomplex Meerssen	https://www.1limburg.nl/papierfabriekwestie-nu-ondenkbaar-en-onbestaanbaar
22-5-2020	Ruimte voor Ruimte	https://www.limburger.nl/cnt/dmf20200522_00161222/goed-boeren-met-een-warme-sanering
24-5-2020	Ruimte voor Ruimte	https://www.limburger.nl/cnt/dmf20200524_00161482/politiek-verlangt-opheldering-over-stallenplan-provincie
26-5-2020	Inzet oud-politici	https://www.limburger.nl/cnt/dmf20200526_00161709/rekenkamer-geeft-provinciebestuur-harde-tik-over-klussen-oud-politici
26-5-2020	Inzet oud-politici	https://www.limburger.nl/cnt/dmf20200526_00161712/klussen-kwestie-provincie-ook-kritiek-op-gouverneur-bovens
26-5-2020	Inzet oud-politici	https://www.nrc.nl/nieuws/2020/05/26/zuidelijke-rekenkamer-kraakt-inzet-limburgse-klusjesmannen-a4000807?utm_source=NRC&utm_medium=whatsapp
26-5-2020	Inzet oud-politici	https://www.limburger.nl/cnt/dmf20200526_00161729/provincie-weigert-mes-te-zetten-in-rechtstreekse-opdrachten-oud-politici
26-5-2020	Inzet oud-politici	https://www.1limburg.nl/rekenkamer-kritisch-over-klusjesmannen-provincie
26-5-2020	Inzet oud-politici	https://www.1limburg.nl/provinciebestuur-rekenkamer-soms-gelijk-soms-niet?context=default
27-5-2020	Inzet oud-politici	https://www.limburger.nl/cnt/dmf20200527_00161980/arrogantie-dat-gedeputeerde-staten-zich-niets-aantrekken-van-rapport-rekenkamer
11-6-2020	Ruimte voor ruimte	https://www.limburger.nl/cnt/dmf20200611_00163862/provinciebestuur-blijft-pal-achter-stallenplan-staan
19-6-2020	Fabriekscomplex Meerssen	https://www.limburger.nl/cnt/dmf20200619_00164967/sp-tikt-college-op-de-vingers-om-fouten-rondom-papierfabriek-in-meerssen
19-6-2020	Fabriekscomplex Meerssen	https://www.1limburg.nl/geen-steun-voor-motie-van-afkeuring-marsna-papier
23-6-2020	Inzet oud-politici	https://www.limburger.nl/cnt/dmf20200623_00165398/kwaliteit-is-fouten-erkennen
25-7-2020	Inzet oud-politici	https://digikrant.limburger.nl/html5/reader/production/default.aspx?edid=34370f25-d86c-47cc-8749-21daa0c38c0e
25-7-2020	Inzet oud-politici	https://www.limburger.nl/cnt/dmf20200721_00168876/essay-over-zieke-bestuurscultuur-in-limburg-afrekenen-met-een-veelkoppig-monster
18-9-2020	Inzet oud-politici	https://www.1limburg.nl/provinciale-opdracht-jaar-lang-taboe-voor-oud-gedeputeerden
28-9-2020	Verkeersveiligheid	https://nos.nl/artikel/2350173-fors-meer-vrachtauto-incidenten-door-drukte-en-warm-weer.html
2-10-2020	Inzet oud-politici	https://www.limburger.nl/cnt/dmf20201002_00178429/provincie-zet-mes-in-inhuren-van-ex-politici-voor-betaalde-klussen
2-10-2020	Inzet oud-politici	https://www.1limburg.nl/benoemingen-provincie-opener-en-transparanter
2-10-2020	Inzet oud-politici	https://www.limburger.nl/cnt/dmf20201002_00178442/gouverneur-draait-onder-druk-we-zouden-maxime-verhagen-niet-nog-een-keer-inhuren
4-12-2020	Inzet oud-politici	https://www.1limburg.nl/provinciale-opdracht-aan-oud-depute-blijft-taboe

4 Kosten van de rekenkamer in 2020

Voor de uitvoering van ons werkprogramma 2020 beschikten we over een budget van € 660.000. Beide provincies nemen ieder voor de helft deel in de bekostiging van de rekenkamer. Ten opzichte van onze begroting hebben we in 2020 een positief resultaat van € 10.592,-. Conform de bepalingen van de gemeenschappelijke regeling zal dit gehele resultaat terugbetaald worden aan de Provincies, voor ieder 50%. Dit voorstel is reeds verwerkt in de jaarrekening, die is opgenomen in deel 2 van dit jaarverslag.

5 Onze organisatie in 2020

Bestuur

De Zuidelijke Rekenkamer heeft een collegiaal bestuur. De leden van het bestuur worden voor de duur van zes jaar benoemd door Provinciale Staten van de provincies Noord-Brabant en Limburg.

Het bestuur bestond in 2020 uit:

- M.J.M. (Marc) Vermeulen (voorzitter)
- P.J.L. (Nellie) Verbugt (plaatsvervangend voorzitter)
- H.H. (Herman) Sietsma (lid)

Op onze website is een actuele lijst van bezoldigde en onbezoldigde (neven)functies van de leden van het bestuur te vinden.

In 2020 hebben 12 bestuursvergaderingen plaatsgevonden.

Bureau

Voor de uitvoering van haar werkzaamheden beschikt de rekenkamer over een eigen bureau. Het bureau kende in 2020 de volgende samenstelling (in alfabetische volgorde):

- G.T.M. (Monique) Baas Becking (officemanager)
- J.C.M. (Jeroen) Barte (onderzoeker)
- W.J.C. (Carlo) van den Berg (onderzoeker)
- I.C. (Isabelle) Fest (onderzoeker tot 24 augustus 2020)
- A.G.M. (Astrid) Matheeuwsen (onderzoeker)
- N.A.C. (Ard) Schilder (directeur-secretaris)
- E.L.J. (Erik) Schurer (onderzoeker m.i.v. 1 september 2020)

Programmaraad

De Zuidelijke Rekenkamer is met Provinciale Staten verbonden door de Programmaraad. Deze bestaat per provincie uit vier leden van Provinciale Staten, van wie één plaatsvervangend lid.

Samenstelling Programmaraad Zuidelijke Rekenkamer per 1 januari 2020:

Noord-Brabant

E.H.P. (Eric) Logister, D66 (plv. voorzitter)

J.G.M. (Marcel) Thijssen, CDA

S.G. (Stijn) Roeles, Forum voor Democratie

M.C.(Marco) van der Wel, Partij voor de Dieren (plv. lid)

Limburg

R.A.M.M. (Roger) Ernst, PVV (voorzitter)

R.E. (René) van der Valk, SP

P.S.M.L. (Pascale) Plusquin, Partij voor de dieren

E.A.(Lianne) Schuurung, PvdA (plv. lid)

De Programmaraad heeft als taak het aan de rekenkamer doen van aanbevelingen bij het door de rekenkamer voorgenomen werkprogramma. De Programmaraad fungeert op verzoek voor de leden van de rekenkamer als klankbord. Daarnaast geeft de Programmaraad advies aan Provinciale Staten over de vaststelling van de begroting voor het komende begrotingsjaar en de inhoudelijke en bedrijfsmatige verantwoording over het afgelopen begrotingsjaar van de rekenkamer.

Provinciale Staten Limburg en Noord-Brabant kunnen via de Programmaraad een onderwerp voor onderzoek door de rekenkamer voordragen. De rekenkamer bepaalt zelf, gehoord de Programmaraad, welke onderwerpen zij onderzoekt en hoe ze dat doet.

De Programmaraad kwam in 2020 bijeen op 17 juni en 14 oktober. Deze bijeenkomsten waren vanwege de geldende Covid-19 maatregelen digitaal. Een geplande vergadering op 19 maart is vervangen door een schriftelijke ronde. Onderwerpen die aan bod zijn gekomen betreffen de jaarstukken en begroting, het werkprogramma van de rekenkamer, voortgang van lopende onderzoeken en start nieuwe onderzoeken, het onderzoeksprotocol en de tussenevaluatie van de ZRK.

Deel 2: Jaarrekening 2020, inclusief controleverklaring

Rapport inzake de
Jaarrekening 2020 van

De Zuidelijke Rekenkamer
John F. Kennedylaan 2
5612 AB Eindhoven

Inhoudsopgave

	Pagina
1. ACCOUNTANTSRAPPORT	
1.1 Opdracht	3
2. JAARREKENING	
2.1 Balans per 31 december 2020	5
2.2 Overzicht van baten en lasten over 2020	7
2.3 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	8
2.4 Toelichting op de balans	10
2.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten	13
3. OVERIGE GEGEVENS	
3.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	17

BIJLAGEN

1. ACCOUNTANTSRAPPORT

Aan het bestuur van
De Zuidelijke Rekenkamer
Ter attentie van de heer prof. dr. M.J.M. Vermeulen
John F. Kennedylaan 2
5612 AB Eindhoven

Geacht bestuur,

1.1 Opdracht

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2020 van De Zuidelijke Rekenkamer te Eindhoven gecontroleerd. De jaarrekening is opgemaakt onder verantwoordelijkheid van het bestuur van De Zuidelijke Rekenkamer. Het is onze verantwoordelijkheid een controleverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken. De jaarrekening treft u aan in dit rapport.

De controleverklaring is opgenomen onder de overige gegevens.

Wij vertrouwen erop hiermee aan uw opdracht te hebben voldaan.

2. JAARREKENING

2.1 Balans per 31 december 2020*(na resultaatverdeling)***ACTIVA**

		31-12-2020		31-12-2019	
		€	€	€	€
<u>Vlottende activa</u>					
Vorderingen					
Overige vorderingen en overlopende activa	1		32.014		206.746
Liquide middelen					
ABN AMRO			233.269		119.009
Totaal activazijde			<u>265.283</u>		<u>325.755</u>

PASSIVA

		<u>31-12-2020</u>		<u>31-12-2019</u>	
		€	€	€	€
<u>Eigen vermogen</u>	2		99.000		99.000
<u>Voorzieningen</u>					
Overige voorzieningen	3		10.000		10.000
<u>Kortlopende schulden</u>					
Overige schulden en overlopende passiva	4		156.283		216.755
Totaal passivazijde			<u>265.283</u>		<u>325.755</u>

2.2 Overzicht van baten en lasten over 2020

		2020		2019	
		€	€	€	€
Bijdrage provincies	5		660.000		660.000
Bureau	6	459.734		409.396	
Bestuur	7	46.710		49.448	
Overige kosten	8	<u>142.964</u>		<u>172.334</u>	
Totaal van som der kosten			<u>649.408</u>		<u>631.178</u>
Totaal van resultaat na belastingen			<u><u>10.592</u></u>		<u><u>28.822</u></u>

2.3 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Informatie over de rechtspersoon

Algemene toelichting

De belangrijkste activiteiten van de rechtspersoon

De activiteiten van Zuidelijke Rekenkamer bestaan voornamelijk uit: onderzoeken van de doeltreffendheid, de doelmatigheid en de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur van de provincies Noord-Brabant en Limburg.

De locatie van de feitelijke activiteiten

Zuidelijke Rekenkamer is feitelijk gevestigd op John F. Kennedylaan 2, 5612 AB te Eindhoven en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 58959785.

Algemene grondslagen voor verslaggeving

De standaarden op basis waarvan de jaarrekening is opgesteld

De jaarrekening is opgesteld volgens de van toepassing zijnde wet- en regelgeving, besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzondering van voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Grondslagen

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten indien materieel. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overige voorzieningen

De overige voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde van de voor de afwikkeling van de voorziening naar verwachting noodzakelijke uitgaven.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Overige bedrijfskosten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

2.4 Toelichting op de balans

Vlottende activa

Overige vorderingen en overlopende activa

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
	€	€
Nog te ontvangen van de Provincie Noord-Brabant	17.561	101.927
Nog te ontvangen van de Provincie Limburg	1.824	101.927
Vooruitbetaalde kosten	<u>12.629</u>	<u>2.892</u>
	<u><u>32.014</u></u>	<u><u>206.746</u></u>

2 Eigen vermogen

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
	€	€
Algemene reserve	<u>99.000</u>	<u>99.000</u>

Algemene reserve

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
	€	€
Stand per 1 januari	99.000	103.500
Terugbetaling provincies	<u>0</u>	<u>-4.500</u>
Stand per 31 december	<u><u>99.000</u></u>	<u><u>99.000</u></u>

Op basis van de artikel 9 lid 6 van de Gemeenschappelijke Regeling Zuidelijke Rekenkamer Noord-Brabant en Limburg, mag de Zuidelijke Rekenkamer ten behoeve van de uitvoering van haar taak een reserve aanhouden ter grootte van maximaal 15% (2019: 15%) van de jaarlijkse bijdrage. De reserve wordt gevormd of aangevuld uit overschotten van de bijdrage in voorgaande jaren tot het maximale percentage van de jaarlijkse bijdrage.

Een overschot boven het genoemde maximum wordt terugbetaald aan de provincies.

Vorzieningen**3 Overige voorzieningen**

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
	€	€
Overige voorzieningen	<u>10.000</u>	<u>10.000</u>

De voorziening heeft betrekking op kosten in verband met een lopend arbeidsconflict met een medewerker.

Overige voorzieningen

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
	€	€
Stand per 1 januari	10.000	56.739
Vrijval	<u>0</u>	<u>-46.739</u>
Stand per 31 december	<u>10.000</u>	<u>10.000</u>

Kortlopende schulden**4 Overige schulden en overlopende passiva**

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
	€	€
Nog te betalen kosten aan de Provincie Noord-Brabant	127.850	127.813
Terug te betalen beschikbaar gestelde middelen Provincie Limburg	5.296	16.661
Terug te betalen beschikbaar gestelde middelen Provincie Noord-Brabant	5.296	16.661
Overige nog te betalen kosten	<u>17.841</u>	<u>55.620</u>
	<u>156.283</u>	<u>216.755</u>

Niet in de balans opgenomen rechten, verplichtingen en regelingen

De aard van niet uit de balans blijvende verplichtingen

De zuidelijke rekenkamer is een huurovereenkomst aangegaan inzake een kantoorruimte welke onderdeel uitmaakt van het pand gelegen aan de John F. Kennedylaan 2 te Eindhoven. De huurprijs bedraagt € 31.950 op jaarbasis. De huurprijs wordt jaarlijks per 1 januari geïndexeerd. De huurovereenkomst is aangegaan voor een periode van 5 jaar en loopt tot en met 31 december 2024. Na het verstrijken van deze periode wordt de overeenkomst behoudens beëindiging door opzegging voortgezet voor een aansluitende periode van 5 jaar.

Voorstel resultaatverwerking

Conform de gemeenschappelijke regeling zal het gehele resultaat ad. 10.592 terugbetaald worden aan de Provincies. Dit bedrag heeft voor 50% (€ 5.296) betrekking op de Provincie Limburg en voor 50% (€ 5.296) op de Provincie Noord-Brabant. Dit voorstel is reeds in de jaarrekening verwerkt.

2.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

5 Bijdrage provincies

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
Bijdrage provincie Noord-Brabant	330.000	330.000
Bijdrage provincie Limburg	<u>330.000</u>	<u>330.000</u>
	<u><u>660.000</u></u>	<u><u>660.000</u></u>

6 Bureau

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
Salariskosten bureau (inclusief werkgeversdeel)	449.572	420.539
Reis- en verblijfskosten bureau	4.960	18.850
Opleiding / training	4.539	13.991
Overige personeelskosten bureau	663	9.955
Mutatie overige voorzieningen	<u>0</u>	<u>-53.939</u>
	<u><u>459.734</u></u>	<u><u>409.396</u></u>

Gemiddeld aantal werknemers

2020

	<u>Aantal</u>
Gemiddeld aantal werknemers	5,00

2019

	<u>Aantal</u>
Gemiddeld aantal werknemers	5,00

7 Bestuur

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
Vergoedingen bestuur	45.718	47.344
Reis- en verblijfskosten bestuur	957	1.784
Overige kosten bestuur	<u>35</u>	<u>320</u>
	<u><u>46.710</u></u>	<u><u>49.448</u></u>

8 Overige kosten

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
Inhuur	71.567	104.818
Huisvestingskosten	50.557	32.344
Publiciteit & communicatie	2.006	4.521
Kantoorkosten	15.619	23.598
Algemene kosten	3.215	7.053
	<u>142.964</u>	<u>172.334</u>

Inhuur

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
Externe inhuur voor projecten	60.005	88.397
Personeel en diensten van derden	<u>11.562</u>	<u>16.421</u>
	<u>71.567</u>	<u>104.818</u>

Huisvestingskosten

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
Betaalde huur	28.629	24.488
Service- en schoonmaakkosten	<u>21.928</u>	<u>7.856</u>
	<u>50.557</u>	<u>32.344</u>

Publiciteit & communicatie

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
Website	1.644	1.497
Communicatie	362	1.405
Overige publiciteitskosten	<u>0</u>	<u>1.619</u>
	<u>2.006</u>	<u>4.521</u>

Kantoorkosten

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
Automatiseringskosten en ICT voorzieningen	13.495	20.109
Kantoorbenodigdheden	509	1.512
Kosten bedrijfsvoering	1.983	1.970
Overige kantoorkosten	<u>-368</u>	<u>7</u>
	<u><u>15.619</u></u>	<u><u>23.598</u></u>

Algemene kosten

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
Vergaderkosten	767	4.313
Diverse overige kosten	<u>2.448</u>	<u>2.740</u>
	<u><u>3.215</u></u>	<u><u>7.053</u></u>

Eindhoven, 31 maart 2021
Zuidelijke Rekenkamer

w.g.

prof.dr. M.J.M. Vermeulen
Voorzitter

3. OVERIGE GEGEVENS

Assurance

Beemdstraat 36
5652 AB Eindhoven
Nederland
T +31 40 844 7000
E info@joanknecht.nl
W www.joanknecht.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: Het bestuur van de Zuidelijke Rekenkamer

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van De Zuidelijke Rekenkamer te Eindhoven gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van De Zuidelijke Rekenkamer per 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2020;
2. de winst- en verliesrekening over 2020; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk De Zuidelijke Rekenkamer zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en

omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 31 maart 2021

W.g.

Joanknecht Assurance B.V.
Drs. M.J.W. Foppen RA

BIJLAGEN

Overzicht beloning topfunctionarissen 2020

Directeur-secretaris	Dr. N.A.C. Schilder					
Bruto beloning inclusief werkgeversdeel sociale- en pensioenlasten	€	133.418				
Bestuur	Prof. Dr. M.J.M. Vermeulen <i>voorzitter</i>	mevr. drs. P.J.L. Verbugt <i>vice-voorzitter</i>	drs. H.H. Sietsma MPA <i>lid</i>			
Bruto beloning inclusief onkostenvergoeding	€	22.794	€	11.436	€	11.488
Reiskostenvergoeding	€	237	€	180	€	540
Totaal	€	23.031	€	11.616	€	12.028